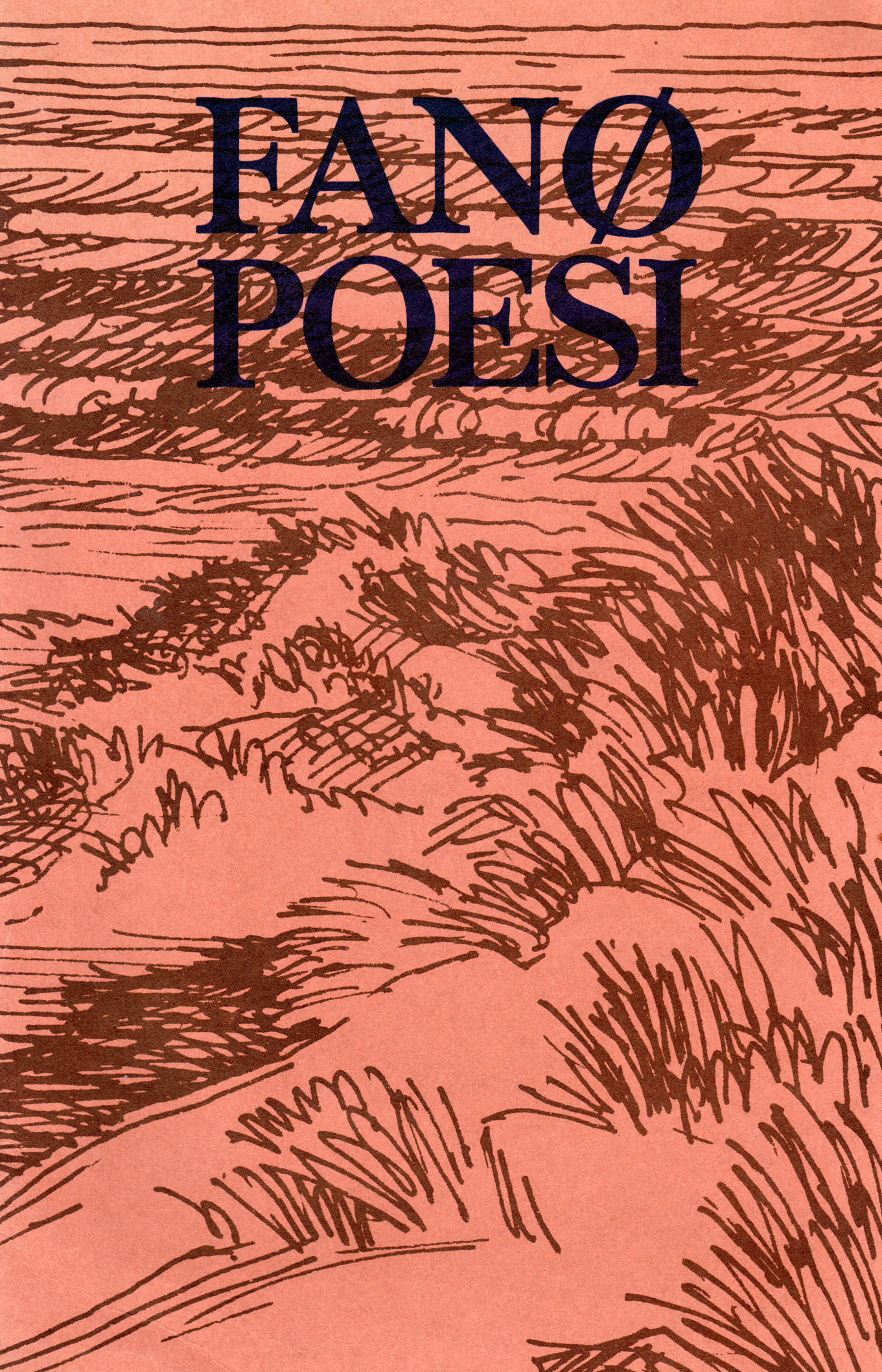
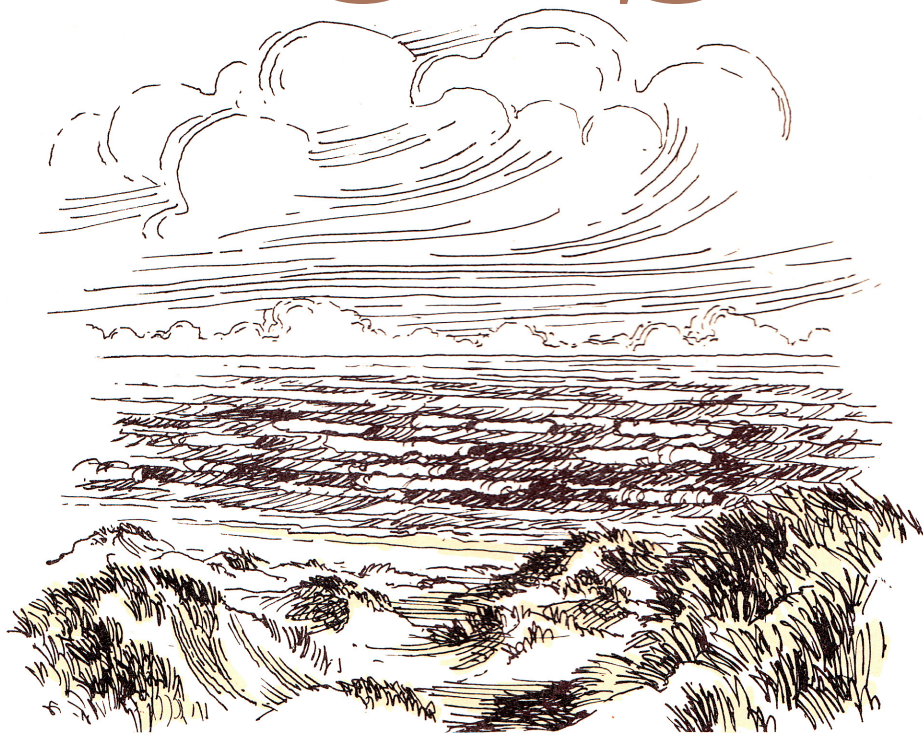

FANØ POESI

Fanøpoesi

FANØ POESI

Fanø Ugeblad fejrer ved det nye års begyndelse 80 års fødselsdag, idet det, som en amlandets første lokale ugeblade, begyndte sin virksomhed 1. januar 1898, og det har gennem de 80 år været et stærkere og stærkere bindeled mellem fanøboere hjemme og ude omkring i landet og tillige til de fanøboere, som har fået deres bopæl ude omkring i den store verden. Videre kan bladets indehaver siden 1947, bogtrykker Otto Berg-Jensen, 1. februar 1978 fejre sin 70 års fødselsdag.

Disse to tal bliver tilsammen 150, og det har givet os anledning til at udsende nærværende tryksag, som giver nogle få eksempler på, hvad vore læsere har tilsendt bladet gennem årene. Vi har kaldt det FANØ-POESI, udtrykt af en, der var født på Fanø og derfra rejste ud til det store Amerika - af en, der rejste til Fanø og fik sit livsvirke der, og endelig af en, der kom til Fanø som en trækfugl.

Med venlig hilsen fra Fanø Bogtrykkeri og Fanø Ugeblad.

Holger Berg-Jensen.

Knud-V. Knudsen.

Otto Berg-Jensen.

Jens Poulsen Clausen

fanøboen, der som ung mand udvandrede fra Fanø til Amerika, hvorfra han sendte os en række digte og sange, som alle udtrykte hans kærlighed til hjemstavnen.

I æ Knæpkog Ti

Den Gaang, da vi var Bøen derhjem,
da skjend æ Suel saa dejle.
Da skie der møj, Jen aalder ka glem;
o aald Ting var no saa belejle.
A tøtt, et wor saa howres!

Der wor en Ti - lieg ind far Jul -
da aald Folk di bløw saa venle;
de Uend bløw gjemt dyvt ind i si Skjul,
saa manne bløw hiel ukindele.
A tøtt, et wor saa howres!

Men, ner A ret mæ sondser om,
saa kund En wol godt forswor et
o kaald den her Ti, som A fondser om,
den trawlest i æ Oer. A tror et!
A tøtt, et wor saa howres!

For der sku skruppes - lieg far Jul -
o de i hwer jenest Donsk, ow
i Brøgges o Øddel - ryes op hwer Hwol,
op o æ Lowt o ued i æ Laaw.
Bag'ater wor et saa howres!

Æ Gries bløw slatet læng far Jul
o fylldt i Pøls o i Saalttynd.
Saa der var rigele mæ Kjød o Sul;
o Ingen behøwd o go swaaltend.
A tøtt, et wor saa howres!

Men Kager ska En osse ha,
ner hejsen ett ska ver Høtte.
For ellers ka En jo 'tt kra Nyttsgja;
o saa bløw Nyesda ingen Nøtt te.
O de tøs A'tt wor howres!

Aald Folk hoed trawlt i Knæpkogti,
saan hen ve Novembers Tier.
De vor en Ti, som vi Bøen godt ku li;
da wor et ror o exestier.
A tøtt, et wor saa howres!

Den Gaang gjek vi i Atenskuel
o sammeld Faastond i' Hue.
Vi fæk sat kun sammeld en fatte Smuel;
men æ Skuel wor hejsen gue.
A tøtt, et wor saa howres!

O hend et saa, vi skulket væk,
- for vi hoed jo »wor Unoder«,
saa hælset vi fræ Muer, nok saa fræk:
»Hr. Lærer, A wor hen o len Plader.«
De wor no knap saa howres.

Æ Knæpkogploder fløw omkring
te' Grandle o te' Famille;
vi Bøen for rundt mæ dem i Kryds og Ring,
æ Kager, di goer os saa ville.
A tøtt, et wor saa howres!

Den Ti hoed vi kun Plads i' Hjan
te Plader, Kager o Bager;
o traf vi hverander, saa hied et gjan:
»Huner ska I law Jer Knæpkager?«
A tøtt, et wor saa howres!

Den Aten saa, æ Dæj bløw dæjnd,
o' Kager bløw saat o Plader,
fæk vi ow lit Dæj te o law wor ejn;
o dem lawd vi o manne Moder.
A tøtt, et wor saa howres!

Vi lawd Gries, o Fowl mæ Klør,
o Dyr, som ett hoed djer Magen.
Æ Dæj bløw endhowle lit mørk i Kulør,
men de gjek da væk i æ Bogen.
A tøtt, et wor saa howres!

Jo, den Gaang vi wor Bøen derhjem,
da wor et ror o exestier.
Si Bøenti »Ingen« hor Ro te o glem;
den kommer aalder, aalder mir.
A tøtt, en wor saa howres!

Sommerda ud ve wor Pump

En aaldere Wies - skrøwn grandgivele saan som vi snakket te dale den Gaang; for de te wor Forælder djer Dialekt skuld et gjan saan hiel hwøvtes væk, men møj heller be wores omhyggele som nowr jen pass grow møj o! Ær der end nowr, som hor Stuender te o sjyng saa manne Vers, saa ger en da saa møj vildele ater den her walbekend Taawn:

»Paa Fanø udi Ribe Amt ...«. Aald dem, der ka snak Fanneke Snak, kan osse nem løes et, skrøvn o den her Fasoun. Fannekesnak ka bade skryws o snakkes lissaa praktisk som aald Warens ander Sprog!

Æ Tanker flywr saa gloe astej,
tebog te Jen si Bøenti,
o aalder tejr di fejl o' Wej,
for det wor no »æ køen Ti«.
:,: Hurhen saa sin i Waren En buer,
bedst hoed vi't hjem we Fo'r o Muer :,:

Æ Suel støj op bag Eesbjerre By,
forgylt æ Ha'el o Søjord.
Æ Kok den goeld si »Kykkeliky«,
o' Kyer brøeld for Moenfuer.
Æ Gries de skreg, o' Lærker sjaang.
Der wor Lyw owraald æ hiel Da laang.

Øwr mæld æ Poppeltræer ve' Wej
støj Jen mæ kun jen Aarem,
men midt i aald æ Hurlumhej,
- Regn, Swolskjen, Still o Staarem -
En aalder nowrsind tavn si Hue.
Wor Pump wor gammel, solid o gue.

I gammel, længst forsvunden Ti,
lunt far end A ku sammel,
- i Oldefoer hans Kjærestti -
wor Pump wor aallere gammel.
Men den Gaang wor'n en Kield mæ'n Spand
i' End o'n Wip, der hindt æ Wand.

A aald umelend ting, A tror,
en Kield mæ gue Wand i,
for Folk o Fæ aald øwr æ Jord,
er vigtest og møj »handy«.
»Drik Wand«, æ Dogter os fortæel,
»o wask Dem ow, - en Gaang imæld!«

Men saan en Pump ve Alfarvej
for andt end Wand er gue.
Aald Folk passierer saan en Stej,
mæ aald Sias Nyt i' Hue.
We Bagerown, o' Bænk ve' Haen
o ud ve' Pump, Folk mødes gjan!

I aald dem Oer, wor Pump hor staen
derud imæld æ Træer,
æ Klok hor slaen, æ Ti er gaen.
O de er ett saa seer,
te manne er føj, o manne døj;
møj er hend i' By o ve Øj!

Kund jen fo Underfinding om,
aald hwa wor Pump ku sie
o hør, ila æ Ti skywt om,
- aald de, som da er skie -
en Bog En kund »derom« ha skrøwn,
hwa Fanneke Folk de hor bedrøwn.

Men sind wor Pump den hoed jen Fejl
- tefælles mæ »Swen Due« -
æ Stempel klappet som en Plejl,
men tumbe wor æ Hue;
saa blywr A nøj te o berætt,
hva - ud ve' Pump - A sjel hor sjett.

Hwer Moen, saa snor æ Suel ster op,
æ Kjerkeklokk den ringer.
Æ Stjær fløjter o' Mannings Top
o basker mæ si Vinger,
Æ Dyr er gloe ve' Lys o' Da;
men down Folk ka'tt fo Dynner a!

Om Monner tut æ Hjøvr mæ Fut
- lig Hejmdal o hans Rejnbow.
O lissaa snor æ Hjøwr haed tut,
æ Goed bløw løwnd - saa rejn grov!
Kvindfolk fæk travlt, ner æ Hjøwr sku go.
Boer tænk! Nowr leev me' Pandstik o!

Hjøwrkyer skal ha møj o drik,
- (Kameler nyws mæ minder) -;
men hwilde no de hoed for Skik
o drik »wor Wand«, A finder
slet ingen Grund; omtoen, ve' Pump,
æ Piger lie o snak i'n Klump.

Æ Timmehwerref alk er gaen
med Madask o me Wærktøw.
Ny lyer æ Hwerreklok fre' Haen;
saa blywr der en grov Spetakkel o Støew
mæ Hamren, Banken o Saer, der hween.
- Øhlet bløw ett, æn æ Hwerre wor hen!

Ner Folk wor o djer Hjemmensvej
me' Hjøwrtyer vrinkeld sammel,
æ Skuelbøen di maat astej -
nowr o'm wor ett ret gammel.
Di føst kom sientrend nok saa still,
di sidst fløv a som nowr Wild.

Mæld Ni o Tøl, da hænd der mjest
ve' Pump imæld æ Trær.
Da kom jen Mølleruend fræ Vest,
fræ Øst den oend drov neer.
Hver Møller støj me' Klok i' Hoend;
o' Hest djer Tøem wor i den oend.

Te Bagerovn da ow skuld go
æ Damer mæ djer Kager,
men pyntet - (ett me' Pandstik o) -
fre' Sku op te' Pjager.
For møj ka hend ve'n Bagerovn,
ila æ løvtens Dej blyver brovn.

Mæ Brøe te Folk, æ Post ger rundt,
fræ, snor sø, hele Waren,
me Bøj om Godt, me Bøj om Undt,
- aaldt hva der er forgaren.
A aald dem, som er popelær,
vor Post de popelærest er.

Æ Klokmand klingret me hans Klok,
saa Folk forstøj, han wild nowr.
Han rovt, ner han hoed ringet nok,
om Fisk ve' Haen o andt for Dowr,
som Sind telyest han Awsion,
o somtier Bal »ve' Badedirektion«.

Fre' Enge hoer A tidt i Da
æ Slætter stryg hans Hjølle,
æ Pieg - me Strued for æ Ywn - hun ka
saa knap o nap ham følle.
Æ Fuermænd mæ Fynd og Klem
ret snor ska kyer Hye hjem.

Fre Timmehwerre lyer æ Klok,
saa nærmer se vor Dowrti.
Æ Goed blyvr fylldt me Folk i Flok,
men tømt - i snor et navr Ti.
Saa blyvr et still ve' Pump en Stund.
Folk spiess: navr tejr en Mejesblund.

Men Fre o Ro kand ingen ha'
omtoen æ Grandle vil et,
besynderle i' Mejesla,
saa møj ka kom o spild et.
Her er æ Mand me' Sowneraads Tromm,
prøv no o saaev! Trommelum! Bum! Bum!

Ner Folk er gaen te djer Employ,
og Bøen igjen te Skuel,
æ Fruentimmer lavr »Halløj«
me Buer o me Stuel,
me Gryder, Stjen- o Køkkentøv,
- den Opvask gør en foele Støv!

Men lissaa snor te de' forbi,
o hver Ting sot o si Stej,
æ Syndesklejr di trækker i,
saa blyvr der Lyv igjen o' Vej.
Frisk Luft o Svolskjen Folk skal ha,
vist ingen ser for møj dera.

For længst æ Skuelbøen kom hjem;
no hører A', Hjøvr den tuder.
Æ Svolskjen - no, æ Da skrier frem, -
flimrer i Goer djer Ruder.
Æ Stork fløv hjem fre' Møllesfenn
o kneverer i si Ree igjen.

Æ Mølvingsskøgger blyvr saa laang;
di jaer hen øvr æ Hustoeg.
Æ Attemeje gjek si Gaang,
kun lidt er o' Dag teboeg.
Æ Kjerkeklok si trej sidst Sla
os minder: »Tak Gud for i Da!«

Ajaheja! Æ Ti er gaen;
o møj en me se skyller!
Om lidt Folk finder kun a Naen
æ Hjøvr, æ Pump o' Møller.
Illyval! Trods »vor muedens Jord«,
bedst hoed vi't hjem ve Muer o Fo'r!

Thomas Schmidt

sønderjyden, der kom til Fanø som lærer og kordegn og virkede her til sin død i 1909. Gennem tegninger, malerier, sange og digte gav han på den smukkeste måde udtryk for sin glæde over at leve på Fanø.

Til Fanø

Hvor Vesterhavsbølgen sig vælter mod Kyst,
fra Legen, den vilde og kaade,
og svaler sin Harm, før i sidste Dyst
den tæmmes i Brændingens Fraade:
Der favner Havet den dejligste Strand,
der kysser Bølgen det hvideste Sand.

Du Vesterhavs friske og fagre Brud!
Du Ø i de rullende Vande!
Kun fattig og ringe blev skaaret dit Skrud,
og Alvor har mærket din Pande,
mens Havet sang med sin rungende Klang,
da fik Du dit Præg af den stærke Sang.

Men fik Du ej Skønhedens yppige Dragt,
Du fik dog en Ynde saa stille.
Se Marken i rigeste Blomsterpragt,
omkranset af Klitterne vilde!
Og Helmen, hvor den dog klæder kønt!
Og Klitdalens Tæppe, hvor er det grønt!

Og Luften, der vifter fra Havet herind
med hele dets Friskhed i Følge,
den sætter sit Blus paa den skære Kind,
og Sundhedens Væld er din Bølge.
Ja, Havet rundt om din hvide Strand,
det er dog dit herligste Smykke, vort Land!

Du fostrede Sønner, som herfra uddrog
til Færd paa de vuggende Vande,
og herfra har Snekker ført Dannebrog
med Ry til de fjerneste Lande.
Jå, Havet vinker til Daad fra din Strand,
og giver dig Velstand og Ære, vort Land!

Du Vesterhavs friske og fagre Brud!
Velsignede Hjemstavn paa Jorden!
Se frejdigt kun fremad med Haab til Gud
og hør gennem Brændingens Torden,
hvor Havet synger med rungende Klang
bestandig sin stolte og frejdige Sang.

Sømandssang

Jeg har hjemme, hvor Bølgerne skummende gaa
imod Fanøs den sandede Strand,
og saa længe tilbage, som Mindet kan naa,
blev jeg draget af Skibe og Vand.

Hver en Baad langs med Havnen jeg kendte saa vel,
og jeg tænkte: gid blot Du var stor!
Og langt førend jeg kunde den lille Tabel,
har jeg klaret mig stolt ved et Ror.

Det gav Krummer i Krop, tændte Modet i Bryst!
- Og saa bar det fra Hjemmet en Dag;
paa den gyngende Sø mod den fremmede Kyst
fik jeg hurtigt paa Tingene Tag.

Vel jeg lærte, at Roser med Torne kun gro,
og at Klinte gror sammen med Korn;
men jeg holder Humøret og ta'r det med Ro
selv en stormende Nat ved Cap Horn.

Vel jeg saa i det fjærne, i Øst og i Vest,
mangen dejlig og tryllende Kyst;
men min hjemlige Strand var dog skønnest og bedst,
og mod den staar min Længsel og Lyst.

Jeg har hjemme paa Fanø, der følger min Brud
mig med Bøn paa min gyngende Vej.
Et Hurra for mit Flag, som fra Toppen staar ud,
- det har Hilsen fra Hjemmet til mig.

Vor Fødeø

Vi fik vort Hjem ved Hav og Klit,
en fattig sandet Plet,
i Laden fyldte Høsten lidt
og Kernen er kun let.
Af vrede Vinde hærges
vort aabne Agerland
og Engens Høst maa bjærges
saa tidt af Flodens Vand.

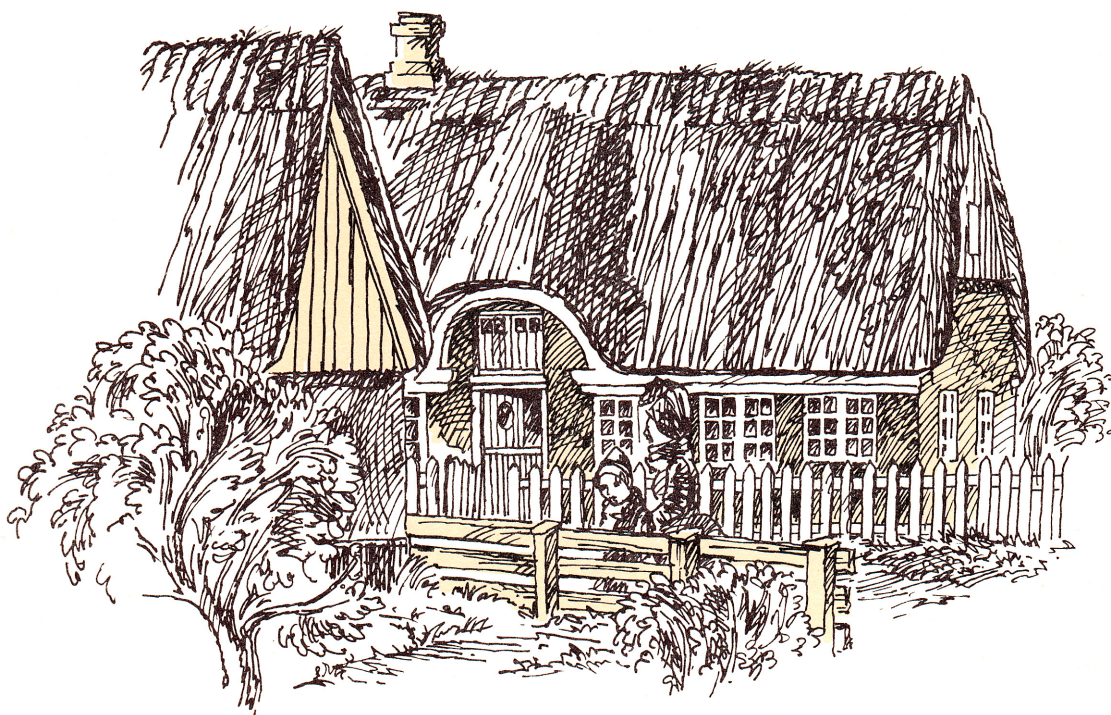
Og dog vi denne Plet har kær,
den er for os saa skøn!
Som Helmen er vi fæstet her
med Roden dybt i Løn.
Lad Hjemmets Grund blot nære
en Kraft af Kærlighed
til alt, hvad op kan bære
i Dagens Slid og Sved!

Og Hav og Klit skal ikke slaa
En Mur omkring vor Ø.
Lad Tidens Luftning hid kun gaa
og sprede sine Frø;
men naar dens Høst skal mejes,
da lad os agte paa,
hvad der skal gro og plejes,
hvad der skal undergaa!

Vi bygged' Hus ved Alfarvej,
og Døren op vi slog,
Guds klare Sol skal brede sig
med Lys til hver en Krog. -
Gud giv os Raad og Lykke
til alt, hvad godt vi vil!
Gid her en Slægt maa bygge,
der hører Lyset til!

Olaf Gynt

fynboen, der som trækfuglen gæstede Fanø glimtvis, gav også på sin mere professionelle måde udtryk for sin kærlighed til Fanø. Han var i sin ungdom en af Danmarks fine lyrikere, som skrev mange smukke viser om sit land og dets forskellige egne - ja, han skrev vel alt for mange.

Højsommersol over Fanøs Kyst

Jeg kender ingen Havets Kyst som denne,
saa bredt et Dansegulv for Vestenvind,
en svimmel Kimingslinje uden Ende,
et bundløst Udsyns Sug i Sans og Sind.
Det knitrefine Silkesand kan blænde
og fyge i hver Gavl og Pore ind.

Det er saa eventyrlig i sin Hvidhed,
en slørfin Sandflugt over Fanøs Strand.
Det risler kildrende i solvarm Blidhed
imellem Fingre paa en femaars Mand,
hvis Fantasi kunstfærdigt former Borgen
med Voldgrav, Løngang og Karnappers Spind;
men sporløst slettes den vel ud ved Morgen,
naar Brisen puster paa dens Tag og Tind.

Og hvor kan blegg grøn Marehalm mon rødme
vemodigt som i Skumrings blege Klit?
Hvor ejer Juliflirten Fest og Sødme
som her i silkegult og flonelshvidt?
Du Lidas Søster! Verdensautostrada,
som sletter Bilens Spor og Maagers Prent!
Snehvide Yachters flyvende Armada
har grønne Storsejl under Blæsten spændt.

Og hvor kan Julis Soldis salttung brænde
som her i næsten asiatisk Glød?
Aar efter Aar vil Skæbnekurven vende
min Strømpil mod et sandhvidt Moderskød.
Fra Plinius den ældres Oldtid dølger
sig Klitkaniner her - og rødgult Rav.
Blaa Kiming sender centnertunge Bølger,
og skumhvidt toppes her et pragtfuldt Hav.

Som vaade Dyrerygge rifles Banker,
der steg af Ebbens Sug i nyskabt Ro.
Med Vestenvinden strejfer mine Tanker
til svundne Sekler og til Sønderho.
Collierets Maager kredser, flagrer, skriger
om Revlens Skumbrud som en hvid Musik.
Før Tidevandet atter langsomt stiger,
er hver en Sandhøj klædt med irgrøn Slik.

Hvor fejes vel en Kyst saa sporløst øde,
naar Dagens Vifte lukker sig mod Nat!
Blaa Py og Parasoller hybenrøde -
paany er Stranden grænseløs forladt.
Da runger Alnaturens store Mæle.
Og alt er skælvende og svalt og tyst.
Der driver rustrød Tang og trætte Sjæle
til Ro paa den trolddomsfyldte Kyst.

Tilrettelæggelse og tegninger Sven Aage Berg.
Trykt i Fanø Bogtrykkeri 1977.

